

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten samt om ändring av 8 § i lagen om förmyndarverksamhet och 6 § i lagen om rättshjälpsbyråer

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en ny lag om hur intressebevakningstjänster ska ordnas inom förmyndarverksamheten. Lagen hör samman med kommun- och servicestruktur-reformen och innebär att produktionen av intressebevakningstjänster överförs från kommunerna till staten.

Meningen är att justitieministeriet ska sköta den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av intressebevakningstjänsterna medan de statliga rättshjälpsbyråerna ska svara för hur tjänsterna ordnas på det regionala planet. För produktionen av intressebevakningstjänster ska det finnas en eller flera tjänster som allmän intressebevakare vid

rättshjälpsbyråerna och ett tillräckligt antal biträdande personal. Om det behövs ska intressebevakningstjänster också kunna köpas av serviceproducenter som uppfyller lagstadgade krav.

Den personal som är heltidsanställd i intressebevakningsuppgifter när den föreslagna lagen träder i kraft ska enligt förslaget ha rätt att på lagfästa villkor och med sitt samtycke bli utnämnd till tjänster som inrättas vid en rättshjälpsbyrå.

Dessutom föreslås en smärre ändring i 8 § i lagen om förmyndarverksamhet och i 6 § i lagen om statliga rättshjälpsbyråer.

Lagarna avses i kraft den 1 januari 2009.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning	3
2.2 Praxis.....	3
2.3 Bedömning av nuläget	5
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN.....	5
3.1 Målsättning och olika alternativ för genomförandet.....	5
3.2 De viktigaste förslagen.....	6
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	7
4.1 Ekonomiska konsekvenser.....	7
4.2 Konsekvenser för organisation och personal	8
4.3 Konsekvenser för medborgarna	10
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	10
DETALJMOTIVERING	11
1 LAGFÖRSLAG	11
1.1 Lag om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten.....	11
1.2 Lag om förmyndarverksamhet	17
1.3 Lag om statliga rättshjälpsbyråer	17
2 IKRAFTTRÄDANDE	17
LAGFÖRSLAG	18
1. Lag om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten.....	18
2. Lag om ändring av 8 § i lagen om förmyndarverksamhet.....	22
3. Lag om ändring av 6 § i lagen om statliga rättshjälpsbyråer.....	23
BILAGA	24
PARALLELLEXT	24
2. Lag om ändring av 8 § i lagen om förmyndarverksamhet.....	24
3. Lag om ändring av 6 § i lagen om statliga rättshjälpsbyråer.....	25

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) trädde i kraft den 23 februari 2007. Genom lagen vill man bl.a. se över uppgiftsfördelningen mellan kommun och stat för att få fram en stark strukturell och ekonomisk grund för ordnandet och produktionen av de tjänster som kommunerna ansvarar för. Syftet med lagen är att säkerställa att det i hela landet finns tjänster av hög kvalitet som är tillgängliga för klienterna. Enligt lagen ska tjänstestrukturen vara heltäckande och ekonomisk och den ska göra det möjligt att använda resurserna effektivt.

I lagens 8 § finns en förteckning på de uppgifter som ska överföras från kommunerna till staten. Enligt den ska bl.a. de uppgifter som ålagts kommunerna i lagen om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten (443/1999), nedan *organiseringsslagen*, överföras till staten som ska överta ansvaret för ordnandet och finansieringen av dem. Överföringen ska ske senast den 1 januari 2009.

Syftet med denna proposition är att revidera lagen om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten så att överföringen av tjänsterna till staten kan genomföras samtidigt som man säkerställer att tillgången på intressebevakningstjänsterna är jämnt fördelad över hela landet.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning

Gällande bestämmelser om hur intressebevakningstjänster ska ordnas och produceras inom förmyndarverksamheten finns för närvarande i lagen om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten. Genom lagen strävar man efter att säkerställa att den som behöver intressebevakning ska

kunna få en intressebevakare som agerar för sin huvudman som dennes legala företrädare. Detta försöker man åstadkomma genom att se till att det finns ett tillräckligt antal allmänna intressebevakare som tar emot intressebevakningsuppdrag på det regionala planet.

Enligt 1 § i organiseringslagen svarar magistraterna för att tjänsterna ordnas inom deras verksamhetsområden. Kommunerna svarar för att intressebevakningstjänster produceras inom deras områden, om inte magistraten och kommunen avtalar något annat. Kommunerna kan producera intressebevakningstjänster genom att inrätta en eller flera tjänster eller uppgifter som allmän intressebevakare. En tjänst eller uppgift kan också vara gemensam för flera kommuner. Dessutom kan kommunerna producera tjänsterna genom att köpa dem av offentliga eller privata serviceproducenter.

Om en magistrat och en kommun har avtalat att kommunen inte själv producerar intressebevakningstjänster eller att kommunen producerar endast en del av tjänsterna ska magistraten enligt 3 § i organiseringslagen se till att någon annan offentlig eller privat sammanslutning producerar tjänsterna. Magistraten ska ingå ett avtal med organet i fråga om produktion av tjänsterna.

Staten betalar ersättning för tjänsterna till kommunen eller annan serviceproducent. Enligt 6 § i organiseringslagen ska ersättningen bestämmas så att den motsvarar de genomsnittliga kostnaderna för en ändamålsenlig produktion av tjänsterna. Ersättningens storlek regleras i inrikesministeriets förordning om ersättning till den som producerar intressebevakningstjänster som behövs i förmyndarverksamheten (1136/2006).

2.2 Praxis

Behovet av intressebevakningstjänster har vuxit kraftigt under de senaste åren. Det be-

ror bl.a. på att de äldre åldersklasserna ökat i antal. Det är också numera vanligare att äldre människor har förmögenhet som behöver insatser av en intressebevakare när den egna beslutsförmågan inte längre räcker till. Flyttningsrörelserna är också en delorsak till det större behovet. När de yngre åldersklasserna

flyttar från orten t.ex. p.g.a. arbete, har föräldragenerationen inte alltid kvar sådana anhöriga i närheten som kunde hjälpa till att få ärendena skötta utan intressebevakning.

Följande uppställning visar hur antalet intressebevakare ökat bland den vuxna befolkningen.

Tidpunkt	Myndiga personer som omfattas av intressebevakning, antal
1.1.2000	25 085
1.1.2001	32 338
1.1.2002	36 568
1.1.2003	39 561
1.1.2004	41 654
1.1.2005	44 244
1.1.2006	46 366
1.1.2007	46 963

Under de senaste åren har intressebevakningen fått ta emot 9 000—10 000 nya klienter varje år, medan intressebevakningen under motsvarande tid avslutats för ca 6 000—8 000 klienter.

Enligt uppgift från våren 2007 handhas ungefär 60 procent av de intressebevakningsuppdrag som gäller vuxna av allmänna in-

tessebevakare och ca 480 årsarbeten används för att producera tjänsterna. Nära anhöriga och andra privatpersoner står sålunda för ca 40 procent av intressebevakningsuppdragen.

Följande uppställning visar hur antalet uppdrag för allmänna intressebevakare utvecklats de senaste åren.

Tidpunkt	Allmänna intressebevakares huvudmän, antal
1.3.2002	20 229
1.3.2003	22 186
1.3.2004	24 195
1.3.2005	26 642
1.3.2006	28 071
1.3.2007	30 053

Det är i regel kommunerna som sköter produktionen av intressebevakningstjänster inom respektive geografiska område. I många fall tar dessutom en kommun hand om produktionen också för närbelägna kommuner. I ett fall produceras tjänsterna för samtliga kommuner i ett landskap av en samkommun som omfattar hela landskapet. En modell där kommunen köper tjänsterna av privata serviceproducenter är ovanlig men inte helt okänd. I endast ett fall har en magistrat och vissa kommuner kommit överens om att kommunerna inte ska producera intressebevakningstjänster. I detta fall har magistraten avtalat med en samkommun att den

ska producera tjänsterna för kommunerna i området.

Tjänster produceras av sammanlagt ca 250 enheter. Helsingfors stad är den största producenten. Vid utgången av 2006 hade staden 3 016 intressebevakningar och under samma år uppgick huvudmännens sammanlagda inkomster till 38,3 miljoner euro medan utgifterna var 34,3 miljoner euro. Förmögenheternas bokföringsvärde var 154,5 miljoner euro.

År 2006 utgjorde kostnaderna för ordnande av intressebevakningstjänster enligt organiseringslagen ca 19,3 miljoner euro i hela landet. De arvoden som togs ut hos huvudmän-

nen täckte ca 11,8 miljoner euro av kostnaderna. Samhällets nettokostnader uppgick sålunda till ca 7,5 miljoner euro. Med stöd av inrikesministeriets förordning 1043/2005 betalade staten ut 3,7 miljoner euro i ersättning till serviceproducenterna. Serviceproducenternas, i praktiken kommunernas andel av kostnaderna blev sålunda ca 3,8 miljoner euro.

2.3 Bedömning av nuläget

Tillkomsten av organiseringslagen var en del av den totalrevidering av förmyndarlagstiftningen som genomfördes 1999. Åren 2002 och 2003 gjorde justitieministeriet och inrikesministeriet tillsammans en utredning där man utvärderade hur reformens mål hade förverkligats i praktiken. Enligt utredningen var den nya organisationen lyckad.

Det kunde konstateras att organiseringslagen hade lett till att kommunerna hade ökat sitt samarbete inom produktionen av intressebevakningstjänster. På det sättet hade det varit möjligt att inrätta heltidstjänster för allmänna intressebevakare vilket medfört större professionalitet i verksamheten. Bland magistraterna var klart fler än hälften nöjda med sättet att producera intressebevakningstjänster i respektive område.

Däremot uttryckte flera magistrater oro över att kommunerna inte ställer tillräckligt med resurser till förfogande för intressebevakningen. Orsaken till detta såg man i de otillräckliga ersättningarna från statens sida och i omständigheten att kommunerna uppfattar produktionen av intressebevakningstjänster som en marginell uppgift. Man framförde också oro i fråga om jävsituationer som uppkommer om produktionen av intressebevakningstjänster sorterar under socialväsendet, vilket är fallet i många kommuner. Magistraterna upplevde också att de hade små möjligheter att påverka tjänsternas kvalitet.

HAUS kehittämisskeskus Oy som stod för utredningen anförde som sin slutsats att man borde överväga att helt och hållet överföra produktionen av intressebevakningstjänster på staten. Enligt utredaren talade inte bara de redan nämnda orsakerna för en sådan lösning utan också den omständigheten att rättsä-

kerhetsuppdrag i regel ska vara en uppgift för staten.

År 2006 gav regeringen en proposition till riksdagen med förslag till lagar om en kommun- och servicestrukturreform samt om ändring av kommunindelingslagen och av lagen om överlåtelseskatt (RP 155/2006 rd). I den föreslogs bl.a. en överföring till staten av de uppgifter som enligt organiseringslagen ska skötas av kommunerna. Riksdagen godkände förslaget och lagen om en kommun- och servicestrukturreform trädde i kraft den 23 februari 2007. Lagen som är en s.k. ramlag innehåller ett juridiskt bindande uppdrag för statsrådet att vidta lagstiftningsåtgärder för att genomföra överföringen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning och olika alternativ för genomförandet

Syftet med föreliggande proposition är att produktionen av intressebevakningstjänster ska överföras på staten. Samtidigt ska det bli möjligt för de nuvarande serviceproducenterna att fortsätta med sitt arbete, om detta avtalar. Avsikten är att genomföra överföringen så att invånarna i hela landet får lika tillgång till tjänster av hög klass. I samband med överföringen tryggas den ordinarie intressebevakarpersonalens ställning.

Under beredningsarbetets gång utreddes särskilt tre olika alternativ. Enligt det första alternativet produceras tjänsterna av magistraterna, enligt det andra av de statliga rätts-hjälpsbyråerna och enligt det tredje alternativet ges uppgiften till en ny myndighet eller ett annat organ som bildas för uppgiften.

Tanken att magistraterna ska producera tjänsterna var det alternativ som slopades först. Uppgiften som producent av intressebevakningstjänster passar inte in bland magistraternas uppgifter eftersom magistraterna i egenskap av förmyndarmyndighet övervakar intressebevakningen och i vissa fall även utnämner eller entledigar en intressebevakare. Om produktionen av intressebevakningstjänster överfördes på magistraterna, skulle man bli tvungen att flytta magistraternas uppgifter som förmyndarmyndighet någon

annanstans. Enligt principerna för god förvaltning och rättssäkerhet är det nämligen inte möjligt att en och samma instans är intressebevakare, beslutar om utnämning och entledigande av intressebevakare och utövar tillsynen över intressebevakarnas verksamhet.

Det är inte ändamålsenligt att flytta uppgifterna som förmyndarmyndighet eftersom magistraterna har varit förmyndarmyndighet i ca åtta år och blivit rutinerade i uppgiften. Det framkom t.ex. i den tidigare nämnda uppföljningsutredningen över förmyndarverksamheten att magistraterna har lyckats mycket väl i sin uppgift. Dessutom är produktionen av intressebevakningstjänster inte heller en naturlig uppgift för magistraterna eftersom intressebevakningen inte är en förvaltningsuppgift utan en uppgift där det är fråga om att företräda och hjälpa människor i deras ärenden av huvudsakligen privaträttslig art.

Dessutom är magistraternas kontorsnät rätt glest. Vid ingången av 2008 arbetade 24 magistrater på sammanlagt 56 ställen. En lika behandling av invånarna i olika delar av landet skulle sålunda bli svår att genomföra eftersom uppgiften är av sådan art att tjänsterna måste finnas att tillgå rätt nära.

Alternativet att bilda ett nytt organ för produktionen av tjänsterna är för sin del problematiskt eftersom ca 80—100 nya verksamhetsställen borde inrättas för att trygga tillgången på tjänster i regionerna. Det skulle leda till att det skulle finnas många mycket små enheter på 3—5 personer runt om i landet och att dessa därför skulle vara känsliga för olika slags störningar i funktionen. Att inrätta så små enheter strider mot principerna för utvecklandet av förvaltningen. I enheter av denna storlek skulle personalen också ha svårt att få tillräckligt med yrkesmässigt stöd i arbetet.

Däremot finns det många skäl som talar för en överföring av uppgifterna till rättshjälpsbyråerna. Intressebevakningsuppgifterna är i många hänseenden av liknande typ som de uppgifter som rättshjälpsbyråerna har i dag. Såväl intressebevakarna som rättshjälpsbiträdena ska sköta enskilda medborgares ärenden, ingendera uppgiften gäller således utövande av offentlig makt. Båda uppgifterna

syftar till att trygga huvudmannens rättssäkerhet.

Förhållandet till arbetsgivaren är också likartat i fråga om bägge uppgifterna. Både rättshjälpsbiträdena och de allmänna intressebevakarna är skyldiga att agera i enlighet med sina huvudmäns intressen och i detta hänseende oberoende av arbetsgivaren. I båda fallen är också tillsynen ordnad så att den är oberoende av arbetsgivaren, eftersom intressebevakarna övervakas av magistraterna och de offentliga rättshjälpsbiträdena av Finlands Advokatförbund.

Det finns självfallet också skillnader i uppgifternas innehåll, vilket har betydelse för en ändamålsenlig organisering av produktionen av intressebevakningstjänster. Inom intressebevakningen betonas frågor som gäller skötsel och användning av förmögenheter och frågor om betalningar och bokföring mer än rättsliga frågor. Inom intressebevakningen ställs man dock regelbundet också inför situationer som kräver juridisk prövning, t.ex. arvs- och äktenskapsrättsliga problem eller frågor som gäller rätten till olika slags förmåner och samhällsliga tjänster. Rättshjälpsbyråerna besitter den sakkunskap som behövs för att avgöra frågor av denna typ, vilket betyder att miljön stöder arbetet med intressebevakningsuppdrag.

Rättshjälpsbyråernas kontorsnät är relativt tätt. För närvarande har rättshjälpsbyråerna 81 verksamhetsställen med ständig bemanning. Av dessa är 60 rättshjälpsbyråer och 21 filialer. Dessutom finns det 95 filialmotagningar som man kan beställa tid hos. Sammantaget finns det alltså ca 176 verksamhetsställen. Det täta kontorsnätet gör det möjligt att tillhandahålla intressebevakningstjänster på lika villkor i hela landet.

Man planerar att utveckla kontorsnätet inom rättshjälpen så att antalet rättshjälpsbyråer som arbetar som administrativa enheter minskas till ca 50, men det är meningen att antalet verksamhetsställen ska behållas på ungefär nuvarande nivå.

3.2 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen

av produktionen av intressebevakningstjänster ska skötas av justitieministeriet. De statliga rättshjälpsbyråerna ska svara för hur tjänsterna ordnas i regionerna. Genom förordning av justitieministeriet ska det dock bli möjligt att föreskriva att en rättshjälpsbyrå inte ordnar intressebevakningstjänster. En förutsättning för att en rättshjälpsbyrå ska befrias från skyldigheten att ordna intressebevakning ska, enligt förslaget, vara att det är ändamålsenligt med hänsyn till arrangemangen och att det inte äventyrar den regionala tillgången på tjänster.

Meningen är att rättshjälpsbyråerna i regel också ska producera intressebevakningstjänsterna inom respektive område. I detta syfte ska det vid rättshjälpsbyråerna finnas en eller fler tjänster som allmän intressebevakare samt biträdande personal. Det ska dock också vara möjligt att köpa intressebevakningstjänster av andra serviceproducenter. Till exempel ska en kommun som för närvarande producerar intressebevakningstjänster kunna fortsätta med verksamheten om rättshjälpsbyrån och kommunen avtalar om detta. I avtalet ska man bl.a. komma överens om villkoren för tjänsteproduktionen och om den ersättning som ska betalas till serviceproducenten.

När en allmän intressebevakare förordnas till ett intressebevakningsuppdrag ska uppdraget inte ges till honom eller henne personligen utan till en allmän intressebevakare hos serviceproducenten i fråga. Om producenten har fler än en intressebevakare ska det i förordnandet anges vilken allmän intressebevakaruppgift förordnandet gäller.

När produktionen av tjänsterna överförs på staten kommer de som för närvarande sköter uppgifterna på heltid att garanteras möjlighet att flytta över till motsvarande uppgifter i rättshjälpsbyråerna.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

År 2006 uppgick kostnaderna för den allmänna intressebevakningen till ca 19,3 miljoner euro och de arvoden som togs ut hos huvudmännen uppgick till ca 11,3 miljoner euro. Samhällets kostnader var sålunda

ca 7,5 miljoner euro och statens andel av detta utgjorde 3,7 miljoner.

Till följd av förslaget väntas statens utgifter stiga med drygt 12 miljoner euro 2009 jämfört med 2006 års nivå. Flera olika faktorer bidrar till kostnadsökningen. Att antalet klienter hos de allmänna intressebevakarna har ökat är av stor betydelse. I mars 2006 hade de allmänna intressebevakarna drygt 28 000 huvudmän, men man räknar med att antalet huvudmän kommer att uppgå till ca 34 000 år 2009, vilket ökar behovet av personal inom produktionen av intressebevakningstjänster. År 2006 användes ca 457 årsarbeten för intressebevakning, men enligt uppgifter från maj 2007 behövdes det ca 480 årsarbeten för detta. I början av 2007 hade de som skötte intressebevakningsuppdrag ca 63 huvudmän per man. Ett oförändrat relationstal mellan personal och klienter leder till att personalbehovet 2009 kommer att uppgå till ca 540 årsarbeten.

Statens utgifter väntas stiga ytterligare framöver på grund av att antalet personer som omfattas av intressebevakningen ökar.

Löneutgifterna ökar dessutom i någon mån också till följd av de stora löneskillnader som i dagens läge finns hos den personal som ska överföras. När personalen överflyttar till en och samma arbetsgivare måste lönerna för enhetligas åtminstone i någon mån för att undvika orimliga situationer. I kostnadsberäkningen har man dessutom beaktat att lokaler måste anvisas för produktionen av intressebevakningstjänster. De fastighetsutgifter som staten åsamkas av detta kan bli betydligt större än de var hos kommunerna.

Utöver de nämnda årliga utgifterna kommer övergångsskedet att medföra kostnader på sammanlagt ca en miljon euro till följd av framtagning och anskaffning av ett riksomfattande datasystem. Anskaffningen av inventarier samt flyttkostnader kommer dessutom att kräva ca två miljoner euro. Dessutom behövs också arbetsinsatser av ca två personer för att bereda och organisera överföringen. Dessa kostnader blir ca 140 000 euro. De kostnader av engångsnatur som förslaget medför blir sålunda sammanlagt ca 3,1 miljoner euro. Hur detta ska finansieras avgörs i samband med tilläggsbudgeten eller budgeten.

Kommunernas utgifter minskar till följd av överföringen med ca 3,8 miljoner euro på 2006 års nivå.

De kalkyler ovan som gäller den allmänna intressebevakningens anslagsbehov efter överföringen till staten 2009 baserar sig på antaganden som kommer att preciseras när projektet genomförs. Nivån på det anslag som behövs påverkas bl.a. av utvecklingen när det gäller antalet huvudmän, det faktiska antal anställda inom intressebevakningen som överförs till staten och hur dessa fördelas inom olika områden, nivån på de arvoden som tas ut hos huvudmännen och kostnaderna för de lösningar som väljs när det gäller lokaler och datateknik. I statsrådets beslut om ramarna för statsfinanserna 2009—2012 har 13,6 miljoner euro reserverats för justitieministeriet varje år för kostnader som orsakas av verkställigheten av intressebevakningstjänster. Enligt samma statsrådsbeslut minskar de statsandelar och ersättningar som betalas till kommunerna med 13,6 miljoner euro till följd av överföringen till staten. Avsikten är att genomföra minskningen genom att i samband med budgeten under hösten 2008 överlämna en regeringsproposition med förslag till ändring av lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996).

4.2 Konsekvenser för organisation och personal

Inrikesministeriets uppgift att betala ut ersättningar för intressebevakningstjänster till serviceproducenterna upphör. Länsstyrelserna och magistraterna har också haft uppgifter i anslutning till utbetalningen av ersättningar. Dessa uppgifter upphör likaså.

Magistraternas uppgift att se till att intressebevakningstjänster ordnas inom deras områden upphör. Likaså upphör kommunernas skyldighet att producera allmänna intressebevakningstjänster. Enligt förslaget kommer en kommun dock att ha möjlighet att fortsättningsvis producera tjänster inom den allmänna intressebevakningen, om en rättshjälpsbyrå beslutar att skaffa tjänsterna i form av köpta tjänster och avtalar om detta med kommunen.

För justitieministeriet medför förslaget en ny uppgift i form av styrning och övervak-

ning av den allmänna intressebevakningen. Förslaget medför en ny uppgift också för rättshjälpsbyråerna, dvs. att rättshjälpsbyråerna ska organisera den allmänna intressebevakningen inom respektive område. Denna skyldighet kommer att gälla samtliga rättshjälpsbyråer med några få undantag. Uppgiften kommer att kräva att personalen vid rättshjälpsbyråerna ökas med ca 540 personer. Det är meningen att man i framtiden ska försöka öka antalet köpta tjänster. På lång sikt kan detta leda till en minskning av rättshjälpsbyråernas personalbehov.

Direktörerna för rättshjälpsverksamheten och de ledande offentliga rättsbiträdena kommer att få större arbetsbörda när den underlydande personalen växer.

Med uppgifter från maj 2007 som underlag har det beräknats att ca 480 årsarbeten användes för allmän intressebevakning i kommunerna 2007. Uppgifterna sköttes av sammanlagt ca 590 personer, av dessa var ca 330 allmänna intressebevakare och ca 260 biträdande personal. Antalet heltidsanställda allmänna intressebevakare var ca 190 och ca 190 personer arbetade med biträdande uppgifter. Av hela personalen arbetade ca 35 procent på deltid med intressebevakningsuppgifter (under 100 procent av arbetstiden), antingen i en kombinerad tjänst eller i deltidsarbete. Personalen har huvudsakligen varit kommunalt anställd. Antalet privata serviceproducenter som kommunerna har köpt tjänster hos har varit färre än tio.

Enligt 13 § 2 mom. i lagen om en kommun- och servicestrukturreform betraktas de omorganiseringar som avses i den nämnda lagen och som leder till att personalen byter arbetsgivare som överlåtelse av rörelse. I motiveringen till lagförslaget sägs det att bestämmelserna om överlåtelse av rörelse ska tillämpas på alla omorganiseringar i samband med kommun- och servicestrukturreformen som innebär ett arbetsgivarbyte oberoende av om de uppfyller kriterierna på överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen (55/2001) och lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003).

Meningen är dock att bestämmelserna om överlåtelse av rörelse endast ska tillämpas på sådan personal som faktisk överförs. Den rättsliga grunden för överföring av personal

är sålunda inte överföringen av en uppgift (överlåtelse av rörelse) från en kommun till staten, utan om överföringen föreskrivs i en speciallag. Vid överföringen av uppgifter mellan kommunerna och staten avgörs antalet anställda som ska överföras från fall till fall utifrån behovet av anställda som den uppgift som överförs förutsätter och så som föreskrivs om överföringen i speciallagen i fråga. Den personal som överförs ska vara rätt dimensionerad till sitt antal och sin art i förhållande till de funktioner som överförs till staten och de personalresurser som behövs för att sköta dem i den mottagande organisationen hos staten.

I propositionen föreslås att kommunalt anställda personer som arbetar med att producera intressebevakningstjänster i uppgifter som inrättats före ingången av april 2008 och som använder minst 70 procent av full arbetstid för intressebevakningsuppdrag vid den tidpunkten ska överflyttas till en tjänst som inrättas vid en rättshjälpsbyrå inom samma rätthjälpsdistrikt, om personen i fråga samtycker till överföringen. Meningen är att dessa personer ska överföras till statliga heltidstjänster.

Enligt enkäten från maj 2007 fanns det inom den allmänna intressebevakningen ca 430 personer som använde minst 70 procent av sin arbetstid till allmän intressebevakning. Utifrån detta kan man göra bedömningen att lika många personer kommer att ha rätt att övergå i rättshjälpsbyråernas tjänst. Dessutom behövs ny personal för produktionen av tjänsterna och en del av tjänsterna kommer att skaffas i form av köpta tjänster hos andra serviceproducenter.

Övrig personal, ca 160 personer, stannar kvar hos kommunerna. Övergångsbestämmelserna kommer inte heller att gälla de personer som arbetar med allmän intressebevakning men är anställda av privata serviceproducenter.

När det gäller anställda som eventuellt övergår från kommunerna i statens tjänst orsakar tillämpningen av begreppet överlåtelse av rörelse problem bl.a. för att statstjänstemannalagen (750/1994) inte innehåller några bestämmelser om överlåtelse av rörelse. Bestämmelserna om överlåtelse av rörelse kan sålunda inte tillämpas direkt vid överföring

av uppgifter och eventuellt personal från kommunerna till staten. I regeringens proposition med förslag till lag om en kommun- och servicestrukturreform sägs det inte heller direkt någonting om tillämpningen av de nämnda bestämmelserna i samband med överföring av uppgifter från kommunerna till staten. I den föreslagna lagen föreskrivs det därför särskilt om rättigheterna för den personal som överförs så att dessa i så hög grad som möjligt motsvarar rättigheterna för personal som överförs vid överlåtelse av rörelse.

De personer som överförs utnämns till tjänsterna i enlighet med övergångsbestämmelsen. Att en uppgift överförs till staten ("överlåtelse av rörelse") innebär sålunda inte i sig att en person överförs. När personerna har utnämnts till en statlig tjänst bestäms grunderna för avslutande av anställningsförhållandet enligt statstjänstemannalagen.

Till skillnad från vad som är fallet vid överlåtelse av rörelse bestäms anställningsvillkoren för den personal som överförs sålunda utifrån statens gällande tjänstekollektivavtal på central- och ämbetsverksnivå fr.o.m. tidpunkten för överföringen, i enlighet med avtalens tillämpningsområde. Detta gäller även lönegrunderna för den personal som överförs, som följer statens lönesystem. Succession i fråga om avtal gäller inte vid interna organisationsförändringar hos staten. Det enda undantaget är sådana särskilda situationer där en intern organisationsförändring hos staten gäller statens kollektivavtalsbransch, då en eventuell succession bestäms utifrån lagen om kollektivavtal. Det är inte heller motiverat att staten börjar tillämpa de gällande kommunala tjänste- och kollektivavtalen.

Vid överlåtelse av rörelse överförs de rättigheter och skyldigheter som följer av arbetsgivarens gällande anställningsförhållanden vid tidpunkten för överföringen till den nya arbetsgivaren. Arbetstagarnas intjänade löne- och andra förmåner, t.ex. semesterrätt, binder den nya arbetsgivaren efter arbetsgivarbytet. För att de rättigheter och skyldigheter som motsvarar förpliktelserna enligt 13 § 2 mom. i lagen om en kommun- och servicestrukturreform ska kunna fullgöras i så stor utsträckning som möjligt när uppgifterna

överförs från kommunerna till staten, föreslås det i denna proposition att anställningsförhållandet för de anställda som överförs fortsätter så att de betraktas som s.k. gamla arbetstagare. Det föreslås också att de anställda som överförs bibehåller den lön i euro som de hade vid tidpunkten för överföringen.

Bestämmelserna om överlåtelse av rörelse gäller inte rätten till pension för den personal som överförs. I propositionen föreslås särskilda bestämmelser om att kommunalt anställda som har rätt till tilläggspension behåller sin pensionsrätt, så att nivån på pensionskyddet inte ändras för dem som överförs på grund av överföringen.

Propositionen leder till att antalet administrativa enheter inom den allmänna intressebevakningen minskar från ca 250 till 50 och den personal som producerar intressebevakningstjänster kommer att placeras i ca 80 kontor. Samtidigt ökar storleken på enheterna.

4.3 Konsekvenser för medborgarna

Antalet verksamhetsställen för allmän intressebevakning minskar från nuvarande ca 250 till ca 80 och knappt 100 filialmottagningar, vilket innebär att klienterna får längre väg när de ska utträta ärenden.

Å andra sidan leder förslaget till att personalen inom den allmänna intressebevakningen arbetar vid större enheter och då kan tillgången på tjänster under semestrar och annan frånvaro säkerställas bättre. Dessutom får klienterna mer enhetliga och högklassigare tjänster eftersom personalen är heltidsan-

ställd, vilket ger bättre möjligheter att utveckla yrkeskunnandet.

5 Beredningen av propositionen

De primära lösningarna angående överföringen av uppgifter utgår från det som inrikesministeriets arbetsgrupp föreslagit i sin rapport om ordnandet av vissa uppgifter inom den statliga lokalförvaltningen (inrikesministeriets publikation 43/2007). Regeringens proposition har utarbetats i justitieministeriet utifrån dessa lösningar.

Under arbetets gång hördes flera företrädare för producenterna av intressebevakningstjänster och rättshjälpsbyråerna, Finlands Kommunförbund rf, vissa magistrater, vissa kommunala och statliga fackförbund samt Kommunala arbetsmarknadsverket och Statens arbetsmarknadsverk.

När propositionsutkastet hade färdigställts skickade justitieministeriet det på remiss till finansministeriet, handels- och industriministeriet, Finlands kommunförbund rf, Kommunala arbetsmarknadsverket, Statens arbetsmarknadsverk, Kommunernas pensionsförsäkring, Statskontoret och vissa kommuner, magistrater, fackförbund och andra organisationer. En sammanfattning av utlåtandena har gjorts i justitieministeriet. Den har inte publicerats. De som gav utlåtandena omfattade allmänt förslaget att statens rätts-hjälpsbyråer svarar för ordnandet av intressebevakningstjänsterna.

Överföringen av uppgiften har behandlats genom samrådsförfarande mellan staten och kommunerna enligt 8 § 3 mom. i kommunalagen (365/1995).

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten

1 §. *Ordnande av intressebevakningstjänster.* I paragrafen föreslås bestämmelser om hur intressebevakningstjänster ska ordnas och om ansvaret för att så sker. Med ordnande av intressebevakningstjänster avses att man ser till att det på det regionala planet finns ett tillräckligt antal intressebevakningstjänster för att sköta de intressebevakningsuppdrag som avses i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Utbudet av tjänster ska alltså motsvara det lokala behovet så att den som behöver intressebevakning har en intressebevakare att tillgå.

Enligt 1 mom. ska den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av verksamheten bli en uppgift för justitieministeriet. Denna lösning är en följd av förslaget att ansvaret för att intressebevakningstjänster ordnas i regionerna ska läggas på de statliga rättshjälpsbyråerna. En bestämmelse om detta föreslås ingå i 2 mom.

Meningen är att rättshjälpsbyråernas ansvarsområden ska fastställas genom indelning av landet i intressebevakningsområden. Dessa områden ska följa kommungränserna och ett område ska i regel omfatta flera kommuner. Det föreslås att bestämmelserna om intressebevakningsområdena ska skrivas in i en förordning av justitieministeriet.

Genom förordning av justitieministeriet ska det också kunna bestämmas att någon rättshjälpsbyrå inte ordnar intressebevakningstjänster. Enligt det föreslagna 4 mom. ska detta förutsätta att ansvarsbefrielsen är ändamålsenlig med hänsyn till hur tjänsterna är ordnade och att den regionala tillgången på tjänster inte äventyras. I praktiken kommer detta i fråga främst i sådana fall där två rättshjälpsbyråer ligger så nära varandra att det är oändamålsenligt att anvisa skilda områden för dem bägge.

2 §. *Produktion av intressebevakningstjänster.* I paragrafen föreslås bestämmelser

om hur intressebevakningstjänster ska produceras. Enligt 1 mom. ska intressebevakningstjänster i regel produceras av den instans som har ansvaret för att ordna tjänsterna inom respektive intressebevakningsområde, med andra ord av den statliga rättshjälpsbyrån. För tjänsteproduktionen ska det vid rättshjälpsbyråerna finnas en eller flera tjänster som allmän intressebevakare och ett tillräckligt antal biträdande personal. En tjänst som allmän intressebevakare ska kunna kombineras med en annan tjänst, i praktiken med en tjänst som offentligt rättsbiträde. Vid en rättshjälpsbyrå ska det också kunna finnas en tjänst som ledande allmän intressebevakare. Detta kan behövas om den tjänsteproducerande personalen är stor.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om hur allmänna intressebevakare, ledande allmänna intressebevakare och annan personal som sköter intressebevakningsuppgifter ska utnämnas till sina tjänster. Beslut om utnämningarna ska fattas av respektive ledande offentliga rättsbiträde.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om möjligheten att köpa intressebevakningstjänster. Det ska bli möjligt att köpa tjänster om det är nödvändigt med hänsyn till den regionala tillgången på intressebevakningstjänster eller av någon annan orsak. Beslut om köp av tjänster ska fattas av respektive rättshjälpsbyrå efter samråd med justitieministeriet. Med serviceproducenten ska ingås avtal enligt 3 §. Beslut om köp av tjänster fattas utifrån det lokala behovet.

Meningen är att omfattningen av de tjänster som köps av utomstående serviceproducenter inte ska begränsas genom lag. Det ska alltså bli möjligt att avtala t.ex. om att en utomstående ska producera alla intressebevakningstjänster som behövs på ett visst område, t.ex. i en eller flera kommuner. Detta kan vara ändamålsenligt i synnerhet i sådana fall där någon kommun eller samkommun har producerat intressebevakningstjänster på sitt område enligt gällande lag och vill fortsätta med detta. Att en del av tjänsterna köps t.ex. så att en serviceproducent förbinder sig att producera tjänsterna för ett visst antal personer inom in-

tressebevakningen kan däremot vara en ändamålsenlig lösning t.ex. i sådana fall där antalet intressebevakningsuppdrag börjar bli alltför stort med hänsyn till de personalresurser som anvisats för uppgiften i rättshjälpsbyrå i fråga.

Intressebevakningstjänster ska kunna köpas endast hos den som har tillräcklig kompetens och tillräckliga resurser för uppgiften och vars andra uppgifter eller verksamhetstyp och syfte inte äventyrar att intressebevakningen sköts opartiskt och korrekt. Detta förutsätter bl.a. att serviceproducenten bland sina anställda har en person som uppfyller behörighetsvillkoren för allmän intressebevakare och vid behov ett tillräckligt antal biträdande personal. Serviceproducenten måste också vara solvent för den händelse att intressebevakarens agerande förorsakar huvudmannen skada som producenten ska svara för t.ex. med stöd av bestämmelserna om s.k. husbondeansvar.

Sammanslutningar som kunde vara lämpliga som producenter av intressebevakningstjänster är t.ex. kommuner och samkommuner och olika välgörenhets- och understödsorganisationer inom handikapparbetet eller äldreomsorgen. Tjänsterna kunde också köpas av t.ex. advokatbyråer. Om en kommun producerar tjänsten ska den produceras inom den kommunala organisationen på ett sådant sätt att intressebevakaren kan agera opartiskt för sin huvudman också i de fall där huvudmannen och kommunen är motparter.

3 §. Avtal om produktion av intressebevakningstjänster. I paragrafen föreslås bestämmelser som gäller avtal om produktion av intressebevakningstjänster. Om intressebevakningstjänster köps av en serviceproducent som avses i 2 § 3 mom. ska den berörda rättshjälpsbyrån ingå ett avtal med producenten om produktionen av intressebevakningstjänster. Avtalet kan ingås på bestämd tid eller tills vidare. Om det är fråga om ett visstidsavtal upphör avtalet att gälla när avtalstiden tar slut, om man inte kommer överens om något annat. Om avtalet ingås för att gälla tills vidare får man inte avtala om en uppsägningstid som är kortare än två år. På detta sätt försöker man säkerställa att serviceproduktionen ska vara tillräckligt stabil och förutsägbar.

Det har inte ansetts nödvändigt att ta in bestämmelser om övriga avtalsvillkor i lagen. Det blir sålunda parternas sak att komma överens om dem. I praktiken blir det sannolikt nödvändigt att avtala åtminstone om hur mycket och inom vilket geografiskt område tjänster ska produceras samt om ersättningsgrunderna. Det kan också bli nödvändigt att avtala om kvalitetsfaktorer, t.ex. om minimiantalet personal. De köpta tjänsterna ska självfallet uppfylla de krav som gäller för intressebevakarnas verksamhet enligt lagen om förmyndarverksamhet.

Enligt det föreslagna 2 mom. ska avtalstvister avgöras som förvaltningsstämål i förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Bestämmelsen motsvarar gällande 4 § 2 mom.

4 §. Behörighetsvillkor och uppgifter för allmänna intressebevakare. I 1 mom. föreslås bestämmelser om behörighetskraven för allmänna intressebevakare. En allmän intressebevakare ska ha den kompetens, erfarenhet och utbildning som en ändamålsenlig skötsel av uppdraget kräver. Bestämmelsen tillämpas oberoende av om det är fråga om en allmän intressebevakare vid en rättshjälpsbyrå eller hos en annan serviceproducent och den motsvarar gällande 5 § 1 mom. förutom i fråga om utbildningskravet.

När man bedömer frågan om vilken kompetens, erfarenhet och utbildning som ska förutsättas hos allmänna intressebevakare, bör man ta hänsyn till att en intressebevakare i regel ska kunna sköta samtliga intressebevakningsuppdrag som kommer att anvisas honom eller henne i framtiden. En allmän intressebevakare som är anställd vid en rättshjälpsbyrå ska dessutom uppfylla eventuella andra behörighetskrav som fastställs genom förordning av justitieministeriet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om allmänna intressebevakares uppgifter. På allmänna intressebevakare ska bestämmelserna om intressebevakare i lagen om förmyndarverksamhet tillämpas, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Bestämmelsen motsvarar gällande 1 § 3 mom.

5 §. Jäv för allmänna intressebevakare. I 1 mom. föreslås bestämmelser om jäv för allmänna intressebevakare. En allmän intresse-

bevakare blir jävig att företräda sin huvudman i sådana ärenden där han eller hon själv eller någon annan som är anställd hos samma serviceproducent tidigare har förhandlat med eller biträtt motparten. Också det att någon biträtt eller företrätt motparten i ett annat ärende leder till jäv för en allmän intressebevakare, om det i det sammanhanget har framkommit omständigheter som kan vara av betydelse för det ärende som huvudmannen företräds i. Jävsbestämmelsen behövs eftersom det föreslås att produktionen av intressebevakningstjänster ska anförtros rätts-hjälpsbyråerna. Rätts-hjälpsbyråernas huvuduppgift är av den arten att det inte är främmande att anta att någon anställd tidigare har företrätt huvudmannens motpart. För att säkerställa konfidentialiteten i rätts-hjälpsverksamheten blir den allmänna intressebevakaren därför jävig i dessa fall på de grunder som angetts ovan.

Hur det är ändamålsenligt att gå tillväga i en jävsituation blir beroende av hur omfattande hindret är med hänsyn till intressebevakarens uppdrag. Om det endast är fråga om jäv beträffande en enskild rättshandling vars betydelse är ringa med hänsyn till intressebevakarens samtliga uppgifter, är det ändamålsenligt att förordna en ställföreträdare för intressebevakaren för denna rättshandling. Det är meningen att genom förordning av justitieministeriet fastställa skyldigheten för en rätts-hjälpsbyrå att ta emot ett uppdrag som ställföreträdare för en intressebevakare i sådana lägen där en intressebevakare vid någon annan rätts-hjälpsbyrå är jävig.

Om däremot en allmän intressebevakare i stort sett är jävig för de uppgifter som han eller hon ska sköta, kan det vara ändamålsenligt att frigöra den allmänna intressebevakaren från intressebevakaruppdraget och förordna en allmän intressebevakare från en annan serviceproducent till uppdraget. Om det redan innan en allmän intressebevakare utnämns går att se att jäv föreligger, är det motiverat att till intressebevakare förordna en allmän intressebevakare hos en annan serviceproducent som finns tillräckligt nära. Meningen är att genom förordning av justitieministeriet föreskriva om serviceproducenters skyldighet att ta emot intressebevakningsuppdrag i sådana situationer där den allmän-

na intressebevakaren hos serviceproducenten i intressebevakningsområdet är jävig.

I fråga om jäv för allmänna intressebevakare tillämpas dessutom bestämmelserna om jäv för intressebevakare i lagen om förmyndarverksamhet. Bestämmelsen i det föreslagna 2 mom. har samma innehåll som gällande 5 § 2 mom.

6 §. Förordnande av en allmän intressebevakare till ett uppdrag. I 1 mom. föreslås bestämmelser om hur förordnandet som intressebevakare ska meddelas i sådana fall där en allmän intressebevakare förordnas som intressebevakare. Förordnandet ska meddelas allmän intressebevakare vid berörd rätts-hjälpsbyrå eller annan serviceproducent. Detta betyder att förordnandet som allmän intressebevakare inte ges personligen till någon intressebevakare.

Paragrafens 2 mom. avser situationer där en serviceproducent har fler än en allmän intressebevakare bland sina anställda. I dessa fall ska förordnandet ange vilken intressebevakare uppdraget gäller. Detta sköts bäst så att serviceproducenten numrerar tjänsterna eller uppgifterna som intressebevakare, vilket gör det möjligt att identifiera intressebevakaren med hjälp av numret och serviceproducentens namn.

7 §. Skyldighet att ta emot uppdrag. I paragrafen föreslås bestämmelser om serviceproducenternas skyldighet att ta emot intressebevakningsuppdrag. Enligt 1 mom. får en rätts-hjälpsbyrå som producerar intressebevakningstjänster inte vägra att ta emot ett intressebevakningsuppdrag om huvudmannen har hemort inom byråns intressebevakningsområde.

Andra serviceproducenters skyldigheter att ta emot uppdrag bestäms utifrån avtalet om produktion av intressebevakningstjänster. Det kan dock inte förutsättas att den magistrat eller domstol som ska förordna en intressebevakare ska börja tolka ett avtal som eventuellt är oklart. Ofta är det inte ens möjligt eftersom magistraten eller domstolen inte känner till avtalsförhandlingarna eller handlingar som eventuellt upprättats i samband med dem och som kunde belysa avtalets innehåll. Därför föreslås det att dessa andra serviceproducenter ska kunna vägra att ta emot ett intressebevakningsuppdrag endast i

det fall att det är uppenbart att uppdraget strider mot avtalet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser för sådana situationer där en serviceproducent inte kan anvisa någon ojävig person för ett uppdrag. I dessa fall får en allmän intressebevakare hos en annan serviceproducent förordnas till uppgiften enligt förordning av justitieministeriet. Om någon serviceproducent genom avtal som avses i 3 § har förbundit sig att producera intressebevakningstjänster i situationer där den primära serviceproducenten är jävig, kan också en allmän intressebevakare hos en sådan serviceproducent förordnas som intressebevakare.

Enligt 3 mom. ska behörig tingsrätt eller magistrat höra serviceproducenten på lämpligt sätt innan förordnandet till intressebevakaruppdraget ges. Bestämmelsen motsvarar gällande lag och genom den strävar man efter att säkerställa att eventuella hinder för att ta emot ett uppdrag ska komma till beslutsfattarens kännedom innan intressebevakaren förordnas.

8 §. Rätt till arvode. Enligt den föreslagna paragrafen ska rätt till arvode och ersättning av huvudmannens medel enligt 44 § i lagen om förmyndarverksamhet tillfalla serviceproducenten i de fall där intressebevakaren är en allmän intressebevakare. Bestämmelsen motsvarar gällande 6 § 2 mom.

9 §. Plan för ordnande av intressebevakningstjänster. I paragrafen föreslås bestämmelser om en plan för intressebevakningsarrangemangen. Syftet med planen är att främja konsekvens och god praxis i arbetet samt att säkra tjänsternas kvalitet. Enligt 1 mom. ska varje rättshjälpsbyrå utarbeta en plan för hur tjänsterna ska ordnas inom byråns intressebevakningsområde. Planen ska uppdateras årligen och inges till justitieministeriet. I praktiken blir planen en del av handlingarna från resultatförhandlingarna. Planen ska omfatta de tjänster som rättshjälpsbyrån själv producerar och de tjänster som rättshjälpsbyrån köper av andra serviceproducenter.

Meningen är att man i planen ska ange hur tillgången på tjänster tryggas inom hela intressebevakningsområdet. Om det är fråga om ett vidsträckt intressebevakningsområde kan det krävas vissa specialarrangemang, t.ex. att köpta tjänster anlitas, för att tjänster-

na ska finnas att tillgå i alla delar av området. I planen ska det också anges hur man tryggat tillgången på intressebevakningstjänster i sådana fall där serviceproducentens intressebevakare är jäviga. Det kan ordnas t.ex. så att man använder sig av köpta tjänster eller anlitar en annan rättshjälpsbyrå som ligger tillräckligt nära.

Dessutom ska det anges i planen hur man ordnat med huvudmannens möjligheter att hålla kontakt med den personal som sköter hans eller hennes ärenden. I praktiken innebär detta bl.a. att man måste se till att intressebevakaren och personalen kan nås per telefon eller personligen i tillräcklig utsträckning. I planen ska också anges hur klienten kan få den hjälp han eller hon behöver i brådskande situationer och hur en intressebevakares angelägna och brådskande uppgifter sköts under semestrar eller annan tillfällig frånvaro. Utöver dessa obligatoriska delar kan man självfallet ta in också andra saker som behövs med hänsyn till planens syfte.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om serviceproducenter som rättshjälpsbyråerna köper intressebevakningstjänster av. Enligt momentet ska en sådan serviceproducent årligen utarbeta en plan för sin produktion av intressebevakningstjänster och inge den till rättshjälpsbyrån i området. I fråga om planens innehåll gäller vad som i 1 mom. är föreskrivet om planen för hur intressebevakningstjänster ska ordnas. Rättshjälpsbyrån och serviceproducenten får självfallet komma överens om att ta in också andra omständigheter i planen utöver vad som föreskrivs i 1 mom.

10 §. Lämnande av uppgifter och tystnadsplikt. I 1 mom. föreslås bestämmelser om skyldigheten för serviceproducenter som avses i 2 § 3 mom. att lämna uppgifter till behörig rättshjälpsbyrå. En sådan serviceproducent är skyldig att lämna uppgifter i den omfattning som behövs för övervakningen av efterlevnaden av avtalet. En serviceproducent är sålunda i allmänhet inte skyldig att lämna uppgifter som visar hur intressebevakaren har skött en viss huvudmans ärenden. Denna övervakning av intressebevakarna ankommer på behörig magistrat i enlighet med lagen om förmyndarverksamhet.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om tystnadsplikt för dem som producerar intresse-

bevakningstjänster. Meningen är att 92 § i lagen om förmyndarverksamhet ska bli tillämplig. Bestämmelsen motsvarar gällande 7 § 2 mom.

11 §. Närmare bestämmelser. I paragrafen finns bestämmelser om rätten att utfärda närmare bestämmelser om produktionen av intressebevakningstjänster i rättshjälpsbyråerna. Bestämmelserna som kan gälla t.ex. placeringen av de allmänna intressebevakarnas verksamhetsställen utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Meningen är att i det arbetsordningen för respektive rättshjälpsbyrå ska tas in närmare bestämmelser om hur arbetet ska ordnas.

12 §. Ikraftträdande. I 1 mom. föreslås sedvanlig bestämmelse om ikraftträdandet. Enligt 8 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform ska de uppgifter som ålagts kommunerna i lagen om ordnande av intressebevakningstjänster överförs till staten senast den 1 januari 2009. Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid denna tidpunkt.

Meningen är att den föreslagna lagen ska upphäva lagen av den 1 april 1999 om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten. En bestämmelse med detta innehåll föreslås i 2 mom.

Enligt det föreslagna 3 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas redan innan lagen träder i kraft, dvs. så snart den har stadfäst. Verkställighetsåtgärder som måste vidtas före ikraftträdandet gäller t.ex. skaffande av lokaler och utrustning som behövs och ingående av avtal om ordnande av tjänster samt utnämning av personal.

13 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafen finns bestämmelser om överföringen av intressebevakningen från de nuvarande serviceproducenterna till de övertagande serviceproducenterna samt om rättverkningarna av överföringen och om den nuvarande personalens ställning.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om förfarandet och om sista tidpunkt för överföringen. Överföringen ska självfallet göras så att huvudmannen inte åsamkas olägenheter, t.ex. förseningar i fråga om betalning av räkningar eller utbetalning av disponibla medel till huvudmannen. Den intressebevakare som tar emot ett uppdrag ska från första början vara

så insatt i huvudmannens ärenden att denne inte drabbas av rättsförluster på grund av överföringen. Därför föreslås det att uppdragen ska överföras till rättshjälpsbyråerna den 1 februari, dock så att den överförande och den övertagande serviceproducenten ska kunna avtala om en annan tidpunkt av särskilda skäl. Detta kan bli nödvändigt för att sköta de praktiska arrangemangen särskilt i sådana fall där hela intressebevakningsuppgiften måste organiseras på nytt. Uppdragen måste dock vara överförda senast den 1 april 2009.

Meningen är att bestämmelserna om entledigande och utnämning av intressebevakare i lagen om förmyndarverksamhet inte ska tillämpas på överföringen. Detta betyder att en överföring inte kräver beslut av vare sig magistrat eller domstol. Om en övertagande serviceproducent har fler än en intressebevakare ska producenten genast när ett uppdrag har övertagits anvisa en intressebevakare som får hand om uppdraget och anmäla detta till behörig magistrat. Detta sker bäst genom numrering av tjänsterna eller uppgifterna som intressebevakare. Med hjälp av numret kan producenten då ange den intressebevakare som ansvarar för uppdraget.

Paragrafens 1 mom. blir självfallet inte tillämpligt om det inte förekommer någon överföring av uppdrag. En sådan situation kan uppkomma om t.ex. en enhet som producerat intressebevakningstjänster för en kommun överförs i sin helhet till en rättshjälpsbyrå eller fortsätter som producent av intressebevakningstjänster och rättshjälpsbyrån köper tjänster av den.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om rättigheter och skyldigheter för överförande serviceproducenter. En sådan producenters rättigheter och skyldigheter som intressebevakare upphör vid överföringen. Meningen är dock att den överförande serviceproducenten ska ansvara för årsredovisningen för 2008 och för samtliga skyldigheter som följer av dess verksamhet som intressebevakare. Den överförande serviceproducenten har självfallet kvar sin rätt till arvode och ersättning under den tid som producenten har hand om intressebevakningen.

Enligt 3 mom. får tjänsterna som allmän intressebevakare och tjänsterna som ledande

allmän intressebevakare samt tjänsterna för biträdande personal tillsätts första gången vid rättshjälpsbyråerna utan att de förklaras lediga. Bestämmelsen hör samman med att den nuvarande personalens ställning ska ordnas.

En ordinarie tjänsteinnehavare, som arbetar på heltid med att producera intressebevakningstjänster hos en serviceproducent som avses i 2 § 1 eller 2 mom. i den tidigare lagen, utnämns, om han eller hon lämnar sitt samtycke, till en tjänst som inrättas vid en rättshjälpsbyrå inom det rättshjälpsdistrikt som serviceproducenten arbetar i. Det förutsätts dock att den tjänst som han eller hon innehar blivit inrättad före den 1 april 2008. En tjänsteinnehavare ska också kunna utnämnas till en tjänst som inrättas vid en rättshjälpsbyrå i ett annat rättshjälpsdistrikt, om han eller hon lämnar sitt samtycke. Med heltidstjänst avses en tjänst där den arbetstid som använts för intressebevakning var minst 70 procent av full arbetstid vid den nämnda tidpunkten. För deltidspensionerade räknas arbetstiden på den totalarbetstid som motsvarar deltiden. Bestämmelsen ska gälla även uppgifter och arbetstagare i arbetsavtalsförhållande. De som anställts på viss tid för att producera intressebevakningstjänster ska överföras till rättshjälpsbyråerna för motsvarande tidsperiod. Den överförda personalen ska utnämnas av direktören för rättshjälpsverksamheten.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om anställningsvillkoren för den personal som överförs. Villkoren bestäms utifrån statens gällande tjänstekollektivavtal på central- och ämbetsverksnivå fr.o.m. tidpunkten för överföringen, i enlighet med avtalens tillämpningsområde. Den månadslön i euro som betalas till en person som överförs vid tidpunkten för överföringen bestäms dock inte utifrån tjänstekollektivavtalen, utan personen behåller vid överföringen den lön i euro som han eller hon hade vid tidpunkten för överföringen. Efter överföringen kan lönen ändras på samma sätt och på samma grunder som lönen till personal i anställningsförhållande i allmänhet.

Vid tillämpningen av de statliga anställningsvillkoren har den personal som överförs ställning som s.k. gamla arbetstagare. Anställning hos kommunen jämförs med an-

ställning hos staten vid tillämpningen av de statliga tjänsteavtalen. De anställda har också rätt att överföra semester som har intjänats hos kommunen och som de ännu inte har tagit ut och som vid tidpunkten för överföringen inte har ersatts på något annat sätt, och hålla den hos staten. Semester som överförs ges i lediga dagar.

De kommunala tjänste- och kollektivavtalen, som också de lokala avtal som avses i det kommunala huvudavtal som ingicks den 13 januari 1993 jämförs med, tillämpas inte på statsanställd personal.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om bibehållen pensionskyddsnivå för den personal som överförs till tjänster vid rättshjälpsbyråerna. En del av de personer som arbetat länge hos kommuner eller samkommuner har för tiden före 1995 rätt till ett tilläggspensionskydd som är större än grundpensionsskyddet. En förutsättning för tilläggspensionskyddet är att anställningen fortgår inom ramen för det kommunala pensionssystemet fram till pensioneringen. För att pensionskyddet inte ska försämrats för de personer som med stöd av den föreslagna lagen överförs till statliga anställningar föreslås det bestämmelser enligt vilka dessa personer behåller sitt tilläggspensionskydd enligt det kommunala pensionssystemet, om de efter överföringen fortsätter i statliga anställningar utan avbrott fram till ålderspensionsåldern eller tills de avgår med invalidpension.

Den föreslagna övergångsbestämmelsen i 6 mom. gäller avtal som avses i 3 §. Om ett sådant avtal ingås inom ett år från det att den föreslagna lagen har trätt i kraft och om avtalsparten är en serviceproducent som producerade intressebevakningstjänster vid tidpunkten för ikraftträdandet av lagen, får avtalet ingås utan anbudsförfarande även om upphandlingen omfattas av lagen om offentlig upphandling (348/2007).

Enligt det föreslagna 7 mom. ska kommuner och samkommuner till rättshjälpsbyråerna, om dessa så kräver, överlåta möbler, utrustning, adb-program och andra inventarier som myndigheten behöver i sin verksamhet och som har använts uteslutande för produktionen av intressebevakningstjänster. Även för intressebevakningen behövliga handlingar som gäller en huvudman eller hans eller

hennes angelägenheter och som upprättats eller tagits emot i intressebevakningsuppdraget ska likaså överlåtas utan ersättning. Kommuner och samkommuner är dessutom skyldiga att mot skälig ersättning och för tre år överlåta nyttjanderätten till kontorslokaler och tele- och datakommunikation som uteslutande använts för att producera intressebevakningstjänster. Bestämmelsen behövs för en mjuk övergång när produktionen av tjänsterna överförs till staten. Bestämmelsen är dessutom motiverad eftersom staten har betalat ersättning till kommunerna för produktionen av intressebevakningstjänster.

Kravet på överlåtelse av ägande- och nyttjanderätt får framföras när den föreslagna lagen har stadfäst, dvs. redan innan den trätt i kraft, och senast den 31 december 2008.

En serviceproducent är självfallet inte skyldig att med stöd av denna lag överlåta ägande- eller nyttjanderätt i sådana fall där producenten inte har befogenheter att överlåta nyttjanderätten, t.ex. enligt ett avtal som producenten ingått med ägaren eller någon annan rättsinnehavare.

1.2 Lag om förmyndarverksamhet

8 §. Det föreslås att paragrafens ordalydelse ska ändras så att det tydligare framgår att förordnande av intressebevakare är en åtgärd som kommer i sista hand. Enligt det föreslagna tillägget ska en förutsättning för att intressebevakare förordnas vara att ärendena i annat fall inte blir skötta på lämpligt sätt.

Det är inte fråga om någon ändring i sak utan ett förtydligande och avsikten är att säkerställa att lämpliga åtgärder som är så lindriga som möjligt används för att sköta ärenden för personer som har behov av hjälp. Hjälp från nära anhöriga som godkänns av den hjälpbehövande, system med förmedlingskonton där en förmån betalas till ett organ inom den kommunala socialvården för att användas för mottagarens eller familjens försörjning och intressefullmakter som hjälpbehövande lämnar är exempel på lindrigare

åtgärder som i enskilda fall kan vara tillräckliga för att säkerställa att ärendena blir skötta.

1.3 Lag om statliga rättshjälpsbyråer

6 §. Det föreslås att paragrafen ska få ett 3 mom. enligt vilket advokatföreningens tillsynsansvar inte ska gälla sådana intressebevakningsuppdrag inom förmyndarverksamheten som sköts i rättshjälpsbyråerna, om den allmänna intressebevakaren är någon annan än ett offentligt rättsbiträde. Bestämmelsen behövs för att advokatföreningens tillsynsansvar inte ska bli märkbart större när produktionen av intressebevakningstjänster överförs till rättshjälpsbyråerna. Utan det föreslagna tillägget skulle de offentliga rättsbiträdena, i praktiken vanligen de ledande offentliga rättsbiträdena, omfattas av advokatföreningens tillsyn också i de fall där de sköter uppgifter som hör samman med produktionen av intressebevakningstjänster. Eftersom de offentliga rättsbiträdena omfattas av tillsynen tillsammans med hela sin personal, på samma sätt som advokaterna, skulle advokatföreningens tillsynsansvar i praktiken utsträckas till hela intressebevakningsproduktionen, vilket inte kan anses ändamålsenligt.

Den föreslagna begränsningen av tillsynsansvaret gäller bara sådana fall där den allmänna intressebevakaren är någon annan än ett offentligt rättsbiträde. Om uppgiften som allmän intressebevakare har kombinerats med en tjänst som offentligt rättsbiträde står det offentliga rättsbiträdet under tillsyn av advokatföreningen också i fråga om intressebevakningsuppgifterna. Situationen är alltså densamma som för advokater som har tagit emot intressebevakaruppdrag.

2 Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2009.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ordnande av intressebevakningstjänster

Med *ordnande av intressebevakningstjänster* avses vidtagande av åtgärder som syftar till att det på det regionala planet ska finnas tillräckligt med intressebevakningstjänster för intressebevakaruppdrag enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av verksamheten ankommer på justitieministeriet.

För produktionen av intressebevakningstjänster delas landet in i intressebevakningsområden som består av en eller flera kommuner. Statens rättshjälpsbyråer svarar för ordnandet av intressebevakningstjänsterna inom intressebevakningsområdena. Genom förordning av justitieministeriet föreskrivs om intressebevakningsområdena.

Genom förordning av justitieministeriet kan det föreskrivas att en rättshjälpsbyrå inte ska ordna intressebevakningstjänster, om det är ändamålsenligt med tanke på ordnandet av tjänsterna och den regionala tillgången på tjänster.

2 §

Produktion av intressebevakningstjänster

Om inte något annat följer av 3 mom., ska intressebevakningstjänster produceras inom intressebevakningsområdena av statliga rättshjälpsbyråer. I detta syfte ska vid rättshjälps-

byråerna finnas en eller flera tjänster som allmän intressebevakare och ett tillräckligt antal biträdande personal. Vid rättshjälpsbyråerna kan det finnas tjänster som ledande allmänna intressebevakare. En tjänst som allmän intressebevakare får kombineras med en annan tjänst.

Allmänna intressebevakare, ledande allmänna intressebevakare och annan personal med intressebevakningsuppgifter utnämns av respektive ledande offentliga rättsbiträde.

En rättshjälpsbyrå får efter samråd med justitieministeriet köpa intressebevakningstjänster, om detta behövs med hänsyn till den regionala tillgången på sådana tjänster eller av någon annan anledning. Tjänster får köpas endast hos sådana producenter av tjänster som har tillräckligt kunnande och tillräckliga resurser för uppdraget. Deras övriga uppgifter eller verksamhets art eller syfte får inte äventyra ett opartiskt och korrekt handhavande av intressebevakningen.

3 §

Avtal om produktion av intressebevakningstjänster

Rättshjälpsbyråerna ska ingå avtal om produktion av intressebevakningstjänster med sådana producenter av tjänster som avses i 2 § 3 mom. Ett avtal får ingås på viss tid eller tills vidare. Det får inte avtalas om kortare uppsägningstid än två år.

Avtalstvister ska behandlas som förvaltningsvistemål i förvaltningsdomstolen enligt

vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

4 §

Behörighetsvillkor och uppgifter för allmänna intressebevakare

En allmän intressebevakare ska ha de färdigheter och den erfarenhet och utbildning som behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgiften. En allmän intressebevakare som är anställd vid en rättshjälpsbyrå ska dessutom uppfylla eventuella andra behörighetsvillkor som kan föreskrivas genom förordning av justitieministeriet.

På allmänna intressebevakare tillämpas bestämmelserna om intressebevakare i lagen om förmyndarverksamhet, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

5 §

Jäv för allmänna intressebevakare

En allmän intressebevakare är jävig att företräda sin huvudman i ett ärende där han eller hon eller någon annan som är anställd hos samma serviceproducent tidigare har förhandlat med motparten eller på annat sätt biträtt motparten i samma ärende eller i ett annat ärende där de omständigheter som kommit fram kan ha betydelse för det aktuella ärendet.

I fråga om jäv för allmänna intressebevakare tillämpas dessutom vad som föreskrivs om jäv för intressebevakare i lagen om förmyndarverksamhet.

6 §

Förordnande av en allmän intressebevakare till ett uppdrag

Till ett intressebevakaruppdrag ska förordnas en allmän intressebevakare vid den berörda rättshjälpsbyrån eller hos någon annan producent av ifrågavarande tjänster och inte personligen den som kommer att utföra uppdraget.

Om den som producerar tjänsterna har fler än en allmän intressebevakare, ska det i för-

ordnandet anges vilken tjänst eller vilken uppgift som intressebevakare som förordnandet avser.

7 §

Skyldighet att ta emot uppdrag

De rättshjälpsbyråer som producerar intressebevakningstjänster får inte vägra att ta emot intressebevakningsuppdrag, om huvudmannen har hemort inom intressebevakningsområdet. Andra producenter av tjänster får avböja ett intressebevakningsuppdrag, om det är uppenbart att det skulle strida mot deras avtal om produktion av intressebevakningstjänster att ta emot uppdraget.

Om en serviceproducent som är skyldig att ta emot intressebevakningsuppdrag inte kan anvisa någon ojävig person för uppdraget, får som intressebevakare förordnas antingen en allmän intressebevakare vid någon annan rättshjälpsbyrå eller en allmän intressebevakare hos en annan producent av tjänster som är skyldig att ta emot intressebevakningsuppdraget enligt det avtal som avses i 3 §. Bestämmelser om förordnande av en allmän intressebevakare vid en annan rättshjälpsbyrå utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Tingsrätten eller magistraten ska på lämpligt sätt höra den som producerar tjänsterna innan ett förordnande till intressebevakningsuppdrag meddelas.

8 §

Rätt till arvode

Rätten till arvode och ersättning av huvudmannens medel enligt 44 § i lagen om förmyndarverksamhet tillkommer den som producerat tjänsterna i sådana fall där intressebevakaren är en allmän intressebevakare.

9 §

Plan för ordnande av intressebevakningstjänster

Varje rättshjälpsbyrå ska årligen göra upp en plan för hur intressebevakningstjänsterna

ordnas inom dess intressebevakningsområde. I planen som ska lämnas till justitieministeriet ska åtminstone följande anges:

1) hur tryggas tillgången på intressebevakningstjänster inom hela intressebevakningsområdet,

2) hur tryggas tillgången på intressebevakningstjänster, om den allmänna intressebevakaren hos den som producerar tjänsterna är jävig,

3) hur ordnas tillräckliga möjligheter för en huvudman att hålla kontakt med personalen hos den producent av tjänster som sköter hans eller hennes ärenden,

4) hur ordnas skötseln av intressebevakarnas brådskande och absolut nödvändiga uppgifter under semestrar eller annan tillfällig frånvaro.

Andra producenter av tjänster än rättshjälpsbyråerna ska årligen göra upp produktionsplaner för sina intressebevakningstjänster och lämna planen till rättshjälpsbyrån i sitt område. För planens innehåll gäller vad som föreskrivs i 1 mom. om rättshjälpsbyråernas planer för ordnande av intressebevakningstjänster.

10 §

Lämnande av uppgifter och tystnadsplikt

Sådana producenter av intressebevakningstjänster som avses i 2 § 3 mom. är skyldiga att till den behöriga rättshjälpsbyrån lämna de uppgifter som behövs för att efterlevnaden av deras avtal ska kunna övervakas.

Bestämmelserna om intressebevakares tystnadsplikt i 92 § i lagen om förmyndarverksamhet gäller i fråga om tystnadsplikten för producenter av intressebevakningstjänster.

11 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om produktionen av intressebevakningstjänster i rättshjälpsbyråerna utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Närmare bestämmelser om hur arbetet ska ordnas i rättshjälpsbyråerna finns i rättshjälpsbyråernas arbetsordningar.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 1 april 1999 om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten (443/1999), nedan *den tidigare lagen*.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

13 §

Övergångsbestämmelser

1. De intressebevakaruppgifter som en allmän intressebevakare har vid tidpunkten för denna lags ikraftträdande överförs den 1 februari 2009, om inte den överförande och den övertagande producenten av tjänster kommer överens om någon annan tidpunkt av särskilda skäl. Uppdragen ska dock överföras senast den 1 april 2009. Om den övertagande producenten av tjänster har fler än en allmän intressebevakare, ska producenten omedelbart efter det att ett uppdrag har tagits emot anvisa en intressebevakare som sköter uppdraget och underrätta den behöriga magistraten.

2. De rättigheter och skyldigheter som den överförande producenten av tjänster har som intressebevakare upphör vid överföringstidpunkten. Den överförande producenten av tjänster svarar dock för alla förpliktelser som följer av dess verksamhet som intressebevakare och, om inte något annat överenskoms med den övertagande producenten av tjänster, för redovisningen för 2008.

3. När tjänsterna som allmän intressebevakare, ledande allmän intressebevakare eller personal som biträder de allmänna intressebevakningarna tillsätts första gången i rättshjälpsbyråerna får detta ske utan att tjänsterna förklaras lediga. En ordinarie tjänsteinnehavare som har anställts i en tjänst som inrättats före den 1 april 2008 och som i huvudsak arbetar med intressebevakningstjänster hos en producent av tjänster som avses i 2 § 1 eller 2 mom. i den tidigare lagen, utnämns med sitt samtycke till en tjänst som inrättas vid en rättshjälpsbyrå inom det rättshjälpsdi-

strikt som producenten av tjänster arbetar i. Med samtycke av tjänstemannen får denne också utnämnas till en tjänst som inrättas vid en rättshjälpsbyrå inom ett annat rättshjälpsdistrikt. Med huvudsyssla avses här att den arbetstid som tjänstemannen använt för intressebevakning har utgjort minst 70 procent av full arbetstid vid den tidigare nämnda tidpunkten. Vad som ovan föreskrivs om tjänster och tjänsteinnehavare gäller också uppgifter och anställda i arbetsavtalsförhållande. De som anställts på viss tid för att producera intressebevakningstjänster överförs till en rättshjälpsbyrå för motsvarande tidsperiod. Denna personal utnämns av direktören för rättshjälpsverksamheten.

4. Anställningsvillkoren för den personal som överförs så som anges i 3 mom., inklusive lönegrunderna, bestäms enligt statens gällande tjänstekollektivavtal. De kommunala tjänste- och kollektivavtalen upphör att tillämpas på den personal som överförs vid tidpunkten för överföringen. En person som överförs behåller den lön i euro som han eller hon hade vid tidpunkten för överföringen.

5. Om någon vid tidpunkten för överföringen till en tjänst vid en rättshjälpsbyrå har rätt till tilläggs pensionsandel enligt 19 mom. i ikraftträdande bestämmelsen i lagen om ändring av lagen om kommunala pensioner (713/2004), behåller han eller hon denna rätt, om den anställning som lagen om statens pensioner (1295/2006) är tillämplig på fortgår omedelbart efter överföringen på det sätt som föreskrivs i 3 § 3 mom. i lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006) och utan avbrott fram till den

personliga ålderspensionsålder som avses i 17 mom. i ikraftträdande bestämmelsen i nämnda lag om ändring av lagen om kommunala pensioner, eller om personen blir arbetsoförmögen under pågående anställning.

6. Trots vad som föreskrivs i lagen om offentlig upphandling (348/2007) får ett sådant avtal om produktion av tjänster som avses i 3 § ingås utan anbudsförfarande, om avtalet ingås inom ett år från denna lags ikraftträdande med någon som producerade intressebevakningstjänster vid ikraftträdandet.

7. Kommuner och samkommuner som producerar intressebevakningstjänster med stöd av 2 § i den tidigare lagen, är på begäran av en statlig rättshjälpsbyrå som avses i 1 § 3 mom. skyldiga att utan ersättning överlåta möbler, utrustning, adb-program och andra för myndighetens verksamhet behövliga inventarier till rättshjälpsbyråerna, om dessa har använts uteslutande för produktion av intressebevakningstjänster. För intressebevakningen behövliga handlingar som gäller en huvudman eller hans eller hennes angelägenheter och som upprättats eller tagits emot i intressebevakningsuppdraget ska likaså överlåtas utan ersättning. Dessutom är producenterna av tjänster skyldiga att till rättshjälpsbyråerna mot skälig ersättning för tre år räknat från ikraftträdandet av denna lag överlåta nyttjanderätten till kontorslokaler och tele- och datakommunikation som uteslutande använts för produktion av intressebevakningstjänster. Begäran om överlåtelse av ägande- och nyttjanderätten får framställas redan före ikraftträdandet av denna lag så snart den har blivit stadfäst och senast 31 december 2008.

2.

Lag**om ändring av 8 § i lagen om förmyndarverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 1 april 1999 om förmyndarverksamhet (442/1999) 8 § 1 mom. som följer:

8 §
En intressebevakare får förordnas av domstol för en myndig person som på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna eller försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak saknar förmåga att bevaka sina intressen eller sköta personliga eller ekonomiska angelägenheter

som kräver åtgärder och som inte på annat sätt blir skötta på lämpligt sätt. Förmyndarmyndigheten ska vid behov hos tingsrätten ansöka om att intressebevakare förordnas.

Denna lag träder i kraft den

20 .

3.

Lag**om ändring av 6 § i lagen om statliga rättshjälpsbyråer**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 6 § i lagen av den 5 april 2002 om statliga rättshjälpsbyråer (258/2002), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag 698/2004, ett nytt 3 mom. som följer:

6 §	hjälpbyråerna, om den allmänna intressebevakaren är någon annan än ett offentligt rättsbiträde.
Vad som föreskrivs i 2 mom. tillämpas inte på sådana intressebevakningsuppdrag inom förmyndarverksamheten som sköts i rätts-	Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 25 april 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Tuija Brax*

2.

Lag**om ändring av 8 § i lagen om förmyndarverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 1 april 1999 om förmyndarverksamhet (442/1999) 8 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

8 §

Om en myndig på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna, försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak saknar förmåga att bevaka sina intressen eller sköta sådana personliga eller ekonomiska angelägenheter som kräver åtgärder, kan domstolen förordna en intressebevakare för honom eller henne. Förmyndarmyndigheten skall vid behov hos tingsrätten göra en ansökan om förordnande av intressebevakare.

Föreslagen lydelse

8 §

En intressebevakare får förordnas av domstol för en myndig person som på grund av sjukdom, störningar i de psykiska funktionerna eller försvagat hälsotillstånd eller av någon annan motsvarande orsak saknar förmåga att bevaka sina intressen eller sköta personliga eller ekonomiska angelägenheter som kräver åtgärder och som inte på annat sätt blir skötta på lämpligt sätt. Förmyndarmyndigheten ska vid behov hos tingsrätten ansöka om att intressebevakare förordnas.

Denna lag träder i kraft den
20 .

3.

Lag**om ändring av 6 § i lagen om statliga rättshjälpsbyråer**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 6 § i lagen av den 5 april 2002 om statliga rättshjälpsbyråer (258/2002), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag 698/2004, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Vad som föreskrivs i 2 mom. tillämpas inte på sådana intressebevakningsuppdrag inom förmyndarverksamheten som sköts i rättshjälpsbyråerna, om den allmänna intressebevakaren är någon annan än ett offentligt rättsbiträde.

Denna lag träder i kraft den 20 .
